

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертаційну роботу **Шпакович Ірини Романівни** «Державне управління інститутами спільного інвестування в національному господарстві», представлену до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством

1. Актуальність теми дослідження

Суттєві зміни соціального та економічного характеру, що нині відбуваються в Україні, формуються зовнішніми та внутрішніми факторами. При певному поєднанні мають не лише позитивні, але й негативні наслідки, що можуть загрожувати національним інтересам країни. Ефективно протидіяти таким подібним загрозам має механізм державного регулювання, який використовуючи відповідні важелі, повинен забезпечити розвиток національної економіки шляхом підвищення ефективності функціонування всіх учасників інвестиційних процесів.

На сьогодні інвестиційні фонди та їх аналоги, як правило, не інвестують у виробництво чи створення робочих місць, вони купують та продають акції вже існуючих підприємств з метою отримання прибутку. Тому, головним завданням державного регулювання є забезпечення прозорості та стабільності таких фондів, а також спрямування їх фінансових потоків до секторів реальної економіки.

Тому, розробка нових та вдосконалення існуючих методів державного регулювання інститутів спільного інвестування є дуже важливою та актуальною проблемою, особливо у період кризових явищ у економічній та соціальній сферах.

Вищевикладене й визначає актуальність та значимість теми дисертаційного дослідження.

Виконання дисертаційного дослідження відповідає проблематиці актуальних наукових досліджень кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва Національного університету «Львівська політехніка». Результати наукових досліджень здобувача увійшли до звітів з наукової теми «Побудова системи процесно-структурованого менеджменту в умовах розвитку міжнародної економічної діяльності» (номер державної реєстрації 0114U001692, акт впровадження від 14.10.2015 р.).

2. Аналіз літератури, використаної в дисертаційному дослідженні

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій підтверджується використанням широкої інформаційної бази за темою дисертації, в т. ч. офіційних статистичних даних, нормативно-правових актів, які регулюють діяльність вітчизняних інститутів спільного інвестування, численних монографій, наукових публікацій вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів.

Перелік використаної літератури в дисертаційному дослідженні Шпакович І. Р. складає 197 найменування.

3. Аналіз публікацій автора за темою дисертаційного дослідження

За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 16 наукових праць загальним обсягом 5,1 друкованих аркушів, з яких особисто автору належить 9 публікацій обсягом 4,59 друкованих аркушів. Шпакович І. Р. опублікувала 7 статей у наукових фахових виданнях України (з них 1 у виданні, яке включене до міжнародних наукометричних баз даних) та 1 стаття у науковому періодичному виданні іноземних держав. Окрім того, автором опубліковано 7 тез доповідей науково-практичних конференцій та 1 стаття, яка додатково відображає наукові результати дисертації.

Публікації дисертантки мають достатньо широку географію (Польща, м. Львів, м. Одеса, м. Хмельницький, м. Дніпропетровськ, м. Івано-Франківськ, м. Луцьк, м. Херсон). Автореферат та опубліковані наукові праці повною мірою відображають зміст дисертаційної роботи. Аналіз публікацій автора

дозволяє зробити висновок про повноту викладу основних наукових положень її дисертаційного дослідження у науковій літературі. Кількість публікацій є достатньою для висвітлення результатів дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук відповідно до вимог.

4. Ступінь достовірності та обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Сформульовані у роботі наукові положення, висновки та рекомендації є достовірними, логічними і достатньо обґрунтованими.

Для їх одержання здобувачем на основі системного підходу використано такі загальнонаукові методи пізнання: логічного узагальнення, наукової абстракції, системного та структурного аналізу, компаративістський, економіко-статистичного аналізу, аналізу та синтезу, факторного аналізу, індексний, групувань, кластерного аналізу, економіко-математичного моделювання, регресійного аналізу.

Використаний при написанні дисертаційного дослідження науковий апарат свідчить про опрацювання великої кількості літературних джерел. Отримані висновки і сформульовані пропозиції ґрунтуються на даних міжнародної та вітчизняної статистики, їхньою інформаційною основою є законодавчі та нормативні акти України, які регулюють інвестиційну діяльність в Україні, науково-монографічна література, статті вітчизняних та зарубіжних вчених.

Мета дисертаційного дослідження відповідає обраній темі роботи. Об'єкт і предмет визначено правильно. Зміст сформульованих наукових задач логічно узгоджений, їх кількість можна вважати достатньою для розкриття обраної теми дослідження Шпакович І. Р.

Особливо варто відмітити, що завдання дослідження, положення наукової новизни і висновки дисертації є логічно взаємопов'язаними. Результати отримані автором особисто.

Висновки, що наводяться в кінці розділів дисертації, є узагальненням досліджень та основою формулювання практичних рекомендацій. Вони не містять внутрішніх протиріч і мають практичну спрямованість.

Викладене вище свідчить про обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, що викладено у дисертаційній роботі Шпакович І. Р.

5. *Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження*

Основні наукові положення проведеного дослідження Шпакович І. Р. характеризуються самостійністю, достовірністю та новизною сформульованих висновків, пропозицій і рекомендацій автора і відображають особистий внесок автора у розвиток теоретичних та науково-методичних положень щодо організаційно-економічних засад державного управління інститутів спільного інвестування.

Наукові положення Шпакович І. Р. сформульовані самостійно та відображають особистий внесок дисертантки в розвиток економічної науки та її галузі – економіка та управління Національним господарством.

Проведений аналіз дисертаційної роботи, публікацій та автореферату автора дозволяє підтвердити наявність елементів наукової новизни, які викладені конкретно, послідовно і системно.

Автором вперше розроблено метод державного контролювання діяльності зі спільного інвестування в національному господарстві, який реалізується шляхом застосування кластерного аналізу та дозволяє відстежувати стан утворених груп інвестиційних фондів від досліджуваних фінансово-економічних показників (розділ 3, підрозділ 3.2., стор. 134-140, 155).

На основі запропонованого методу державного контролювання удосконалено положення щодо державного регулювання діяльності інститутів спільного інвестування, який враховує сильні та слабкі аспекти діяльності інвестиційних фондів з подальшим прийняттям управлінських рішень (розділ 3, підрозділ 3.3., стор. 160-168).

Суттєвим науковим здобутком дисертантки можна вважати удосконалену систему державного організування інститутів спільного інвестування в національному господарстві, яка ґрунтується на дерегуляції повноважень та введенні нового професійного учасника фондового ринку – інвестиційного консультанта, що дозволяє оптимізувати роботу ринку інвестування (розділ 3, підрозділ 3.1., стор. 115, 117-123, 128).

Науково-практичний інтерес викликає розвинуте поняття «інститути спільного інвестування» (розділ 1, підрозділ 1.1, стор. 20, 21), яке є більш конкретизованим, змістовно і функціонально наповненим, та враховує особливості такого виду діяльності.

Важливим результатом роботи Шпакович І. Р. є розвинута класифікація інститутів спільного інвестування, яка, завдяки доповненим класифікаційними ознаками («за кількістю інвесторів», «за рівнем ризику») дозволяє відстежувати динаміку структурних змін в учасників інвестиційного фонду (розділ 1, підрозділ 1.1, стор. 31, 32, 35, 38-40).

На нашу думку, наведені вище елементи наукової новизни формують цілісну систему державного управління інститутами спільного інвестування в національному господарстві.

6. Практична цінність положень, результатів та висновків дисертаційної роботи

Практичну цінність мають отримані в процесі дисертаційного дослідження Шпакович І. Р. наукові результати, які заслуговують на використання в процесах державного управління інститутами спільного інвестування в національному господарстві. Зокрема, представляють інтерес такі положення:

- удосконалена система державного організування діяльності в національному господарстві на основі дерегуляції повноважень та введенні інвестиційного консультанта як професійного учасника фондового ринку;
- розроблений метод державного контролювання діяльності інститутів спільного інвестування на основі кластерного аналізування;

- удосконалені положення щодо державного регулювання інститутів спільного інвестування на основі результатів контролювання діяльності зі спільного інвестування.

Основні положення та результати дисертаційного дослідження впроваджено у діяльність органів державного управління і вітчизняних компаній з управління активами, зокрема Західного територіального управління Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (довідка № 09.1-33/566-1 від 03.08.2015 р.); ПАТ «Прикарпатська інвестиційна компанія «Прінком» (довідка № 286/1 від 02.09.2015 р.); ТОВ «Компанія з управління активами «ІС-Холдинг» (довідка № 147 від 18.11.2015 р.).

Отримані результати дисертаційної роботи впроваджено у навчальний процес Національного університету «Львівська політехніка» та застосовуються під час викладання дисципліни «Міжнародний фінансовий менеджмент» (напрямок підготовки «Міжнародна економіка») (довідка № 67-01-2314 від 25.12.2015 р.).

7. *Відповідність теми дисертації профілю спеціальності*

Зміст дисертації відповідає вимогам, що висуваються до наукових праць такого рівня, а також відзначається логічністю, послідовністю, системністю та обґрунтованістю.

Представлені автореферат, рукопис дисертації та графічний матеріал у повній мірі відображають зміст роботи, відповідають паспорту спеціальності 08.00.03 – Економіка та управління національним господарством за напрямом досліджень Інвестиційний процес, державна інвестиційна політика та механізм її реалізації, вимогам Положення «Порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 та іншим нормативним актам МОН України.

8. *Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи*

У цілому позитивно оцінюючи наукові результати, отримані в дисертаційному дослідженні та їх практичне значення, слід відзначити окремі дискусійні моменти та висловити деякі зауваження стосовно роботи Шпакович І. Р.

1. Дослідження проблематики інвестиційної діяльності вимагає, як це і зроблено у роботі, чіткого трактування дефініції «інвестиції». Разом з тим, автором недостатньо уваги приділено дослідженню поділу інвестицій на спекулятивні та прямі. Для держави є вкрай важливим проведення чіткої грані між цими напрямками вкладання коштів, оскільки доречним має бути сприяння саме інвестиціям в реальний сектор економіки, а спекулятивні операції, навпаки, мають обмежуватися. Варто зауважити, що виведення спекулятивних капіталів є першопричиною настання економічних криз.

2. Необхідно уточнити деякі положення, що наведені на с. 66. Так, автор пропонує комерційній установі ввести нового професійного учасника фондового ринку – інвестиційного консультанта, який буде «замінювати наглядову раду». Бажано для такої пропозиції розширити обґрунтування та навести економічні розрахунки щодо доцільності.

3. У другому розділі на с.72 автор перелічує 8 різних методів аналізу, які можна застосовувати для обраного об'єкту. В той же час жодний з методів не використовується у другому розділі.

4. На с. 105-106 побудовані різні лінії тренду, які не проаналізовані та не перевірені на коректність, не вказано коефіцієнт детермінації. Було б доцільно зробити певний аналіз зростаючих трендів, оскільки інвестування відбувається у національних валютах, які впродовж 2015 року у Бразилії та Росії впали по відношенню до євро вдвічі, а на графіках представлені показники у євро.

5. Автор зазначає, що активи ІСІ РФ становлять близько 7 млрд. євро. Дані по Україні не наведено, але очевидно, що вони в декілька разів менші. Бажано уточнити практичну цінність роботи, вказавши економічні переваги запропонованих покращень та обґрунтувати необхідність збільшення регуляції на ринку з таким незначним обсягом.

6. Дискусійним в роботі є створення СРО, що стануть додатковою бюрократичною інстанцією, яка буде вирішувати, чи давати ліцензію учаснику ринку (с.117). Необхідно уточнити економічну доцільність для держави та ринку щодо створення нового інституту.

7. На с. 165 автором запропоновано різні ставки оподаткування (акцизів) для різних компаній в деяких кластерах. З нашої точки зору, такий підхід протирічить європейській практиці та може посилити корупцію та ухилення від оподаткування. Аналогічні пропозиції автор наводить на с. 169-170.

Разом з тим, висловлені зауваження та побажання не применшують в цілому високий науково-теоретичний та прикладний рівень дисертаційної роботи і не є підставою для зниження її позитивної оцінки.

9. Загальний висновок

Дисертація Шпакович І. Р. на тему «Державне управління інститутами спільного інвестування в національному господарстві» є завершеним дослідженням в межах поставлених завдань науковою працею, у якій, на підставі проведених автором досліджень, розроблені науково обгрунтовані організаційно-економічні засади державного управління інститутами спільного інвестування в національному господарстві. За рівнем наукової новизни наведені у дисертаційній роботі результати відповідають вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

Тема роботи, об'єкт та предмет дослідження, її зміст, а також положення та висновки відповідають паспорту спеціальності 08.00.03 – «економіка та управління національним господарством». У дисертаційній роботі не містяться раніше захищені наукові положення.

Текст автореферату повною мірою відповідає змісту дисертаційної роботи Шпакович І. Р. Отримані результати є вирішенням наукової проблеми теоретико-методичних положень та рекомендацій щодо державного управління інститутами спільного інвестування в національному господарстві в сучасних умовах господарювання.

Згідно існуючих вимог, положення та результати дисертаційної роботи опубліковано у фахових виданнях, у тому числі одна стаття у наукометричному виданні та одна у іноземному періодичному виданні. Результати дисертаційного дослідження Шпакович І. Р. обговорені та схвалені на науково-практичних конференціях різного рівня.

Представлені у дисертаційному дослідженні результати, як свідчать документи, знайшли своє впровадження у практичній діяльності державних органів влади і вітчизняних компаній з управління активами.

Тема і зміст дисертаційного дослідження Шпакович І. Р. відповідають паспорту спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Таким чином, на підставі аналізу дисертації Шпакович І. Р., автореферату дисертації, публікацій дисертантки у фахових виданнях можна зробити висновок про те, що дисертаційна робота виконана на належному теоретичному та методичному рівні, відповідає вимогам щодо дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством, а її автор, Шпакович Ірина Романівна, заслуговує на присвоєння наукового ступеня кандидата економічних наук.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, доцент,
доцент кафедри економічної кібернетики
Київського національного університету
ім. Тараса Шевченка

Т. Г. Затонацька

ПІДПИС ЗАСВІДАЧУЮ
ВЧЕНИЙ СЕКРЕТАР НАДІ
КАРАУЛЬНА Н.В.
dd . 05 . 2016р.

